

Produkce přímých přenosů

Nikola Augustínová

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Ateliér Audiovize
akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Nikola Augustínová**
Osobní číslo: **K12140**
Studijní program: **B8209 Teorie a praxe audiovizuální tvorby**
Studijní obor: **Produkce**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **1. Teoretická část:**
Produkce přímých přenosů

2. Praktická část:
Audiovizuální dílo nebo tematický soubor audiovizuálních děl,
délka minimálně 10 min., produkce

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

Rozsah práce: minimálně 20 normostran textu bez započítání obsahu, rejstříku a obrazových příloh.

Formální podoba: 1 ks v pevné vazbě s popisem na hřbetu i horní desce spolu s CD-R. Dále 2 ks práce, které mohou být v kroužkové vazbě. Práci je třeba rovněž odeslat do knihovny UTB Zlín v elektronické podobě ve formátu pdf. a do příslušné složky na AAV-NAS.

Pokyny k vypracování: prostudujte a analyzujte dostupné materiály z profesního hlediska a formulujte závěry a získané vědomosti.

2. Praktická část: Výstupní dílo:

a) 2 ks DVD ve formátu DVD-video (PAL) s graficky upraveným bookletem.

b) Grafický návrh bookletu (PDF/AI, CMYK, 300dpi, texty v křivkách), návrh filmového plakátu formát 70 x 100cm (PDF/AI, CMYK, 300dpi, texty v křivkách).

c) Film ve formátu HD v odpovídajícím datovém toku a kontejneru MPEG-4 part10 (MPEG-4 AVC) a kompresí H.264 s nekomprimovanou zvukovou stopou a to ve dvou verzích: 1) česká verze (české znění či titulky vypálené do obrazu), 2) anglická verze (anglické znění či titulky vypálené do obrazu).

d) Film ve formátu HD, barevné rozhraní 4:2:2, hloubka 10 bit, kodek Avid DNxHD 185x a s nekomprimovanou zvukovou stopou a to ve dvou verzích:

1) česká verze (české znění či titulky vypálené do obrazu), 2) anglická verze (anglické znění či titulky vypálené do obrazu).

e) Pokud je film vytvořen s vícekanálovou zvukovou stopou budou výše uvedené formáty opatřeny navíc exporty stereo a vícekanálový.

f) Technický scénář, dialogová listina a synopse (česky i anglicky) jen digitální verze (*.DOC).

g) Vyplněné a předané formuláře pro OSA, NFA.

h) Body b g budou přehledně uloženy v příslušné složce na AAV-NAS. Podmínkou je také odevzdání externího uložení, které bude obsahovat body a - g, dále zdrojové materiály, střihový a zvukový projekt (vše řádně a přehledně označeno).

i) 3ks souborů tištěných prací v kroužkové vazbě, které obsahují: případovou studii o realizaci praktické části ve všech fázích výroby v rozsahu 2 normostrany, včetně distribučního záměru, dále explikaci, technický scénář, rozpočet filmu, štábovou listinu, natáčecí plán, denní dispozice, denní zprávy, seznam uzavřených smluv, vyúčtování filmu, anotaci filmu, ohlasy na film v tisku a další dle dispozic vedoucího práce.

Všechny odevzdávané materiály musí splňovat vnitřní technické normy AAV pro odevzdávání prací a musí být řádně popsány (jméno, název, logo fakulty, formát, rozlišení). Vše je také řádně uloženo na NAS-FMK. Součástí závěrečné práce je vytištěný a podepsaný formulář "Údaje o bakalářské práci studenta".

V samotné složce na AAV-NAS, označené "Podklady pro katalog FMK UTB ve Zlíně" odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní e-mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/umělecké dílo**

Seznam odborné literatury:

Peter Svarinský, TELEVÍZNA PRODUKČIA I. IV., (Učebné texty pre poslucháčov Katedry produkcie FTF VŠMU).

Vedoucí teoretické části:

Mgr. Art. Ľubomír Čechovič, ArtD.
Ateliér Audiovize

Vedoucí praktické části:

Mgr. Kateřina Buzková
Ateliér Audiovize

Datum zadání bakalářské práce:

1. prosince 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

10. května 2016

Ve Zlíně dne 9. května 2016

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

MgA. Pavel Hruša
vedoucí ateliéru

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 9.5.2016 .....

Nikola Augustínová .....

Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídnou k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Táto bakalárska práca sa zaoberá produkciou televízneho prenosu. V teoretickej časti sa venuje rešerši produkčného zabezpečenia prenosov a samotnou sekvenčnou technológiou v rámci priamych prenosov. Taktiež sa venuje celkovému technickému vybaveniu potrebného k prenosu. V praktickej časti je zrovnanie možností pre priame prenosy v rozličných podmienkach, ktoré nám zabezpečujú verejnoprávne, či súkromné televízie.

Kľúčové slová:

televízia, internet, priamy prenos, streaming, televízne štúdio, audiovizuálna produkcia, propagácia, sledovanosť

ABSTRACT

This bachelor work deals with the production of the TV streaming. The theoretical part is devoted to a research for the production ensure of non-profit television, profitable television and internet media. In the practical part is comparison of opportunities of companies for live streaming.

Keywords:

television, internet, live streaming, streaming, TV studio, audiovisual production, propagation, view rating

Rada by som na tomto mieste poďakovala všetkým, ktorí pri mne stáli a podporovali ma pri písaní bakalárskej práce a aj po celú dobu môjho štúdia na bakalárskom stupni štúdia na FMK UTB v Zlíne. Ďakujem predovšetkým pánovi Mgr.art Ľubomír Čechovičovi, ArtD., Karlovi Vilímcovi a pánovi Tomášovi Bintrovi za vedenie a všetkým pracovníkom Fakulty multimediálnych komunikácií Univerzity Tomáša Baťu v Zlíne, rodičom, priateľom a všetkým ostatným, ktorým vdáčim za nadobudnutie cenných poznatkov a skúseností.

Prehlasujem, že odovzdaná verzia bakalárskej práce a verzia elektronická nahraná do IS/STAG sú totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 FUNKCIE VEREJNOPRÁVNEJ TELEVÍZIE	
2 ZLOŽENIE ŠTÁBU A FUNKCIE V RÁMCI PRIAMEHO PRENOSU	12
2.1 SEKVEČNÁ TECHNOLOGIA.....	12
2.1.1 Priamy prenos.....	13
2.2 PROCES VÝROBY	13
2.2.1 Pred- výroba	13
2.2.2 Hlavné úlohy produkcie	14
2.2.3 Po prenosová produkcia	15
2.3 TELEVÍZNA PRODUKCIA	15
3 TECHNOLOGICKÉ ZABEZPEČENIE	18
3.1 REŽIMY STREMOVANIA	18
3.2 KÓDOVANIE	19
3.3 CESTA K ZÁZNAMU	20
3.4 PRENOSOVÝ VOZ	20
3.5 ZVUKOVÝ VOZ	21
3.6 GRAFICKÝ VOZ	21
3.7 DOPLNKY.....	22
II PRAKTICKÁ ČÁST	23
4 ZROVNANIE MOŽNOSTÍ PRE PRIAME PRENOSY V TELEVÍZIACH NA ČESKEJ A SLOVENSKEJ SCÉNE	24
4.1 VEREJNOPRÁVNÉ TELEVÍZIE	24
4.1.1 Česká televize.....	24
4.1.2 RTVS.....	24
4.2 VYBAVENIE TELEVÍZNEHO ŠTÚDIA	25
4.2.1 Porovnanie procesu výroby v televíznom štúdiu sekvenčnou technológiou mimo priame prenosy	26
4.3 POROVNANIE PROGRAMOVÉHO VYSIELANIA VEREJNOPRÁVNÝCH A SÚKROM-NÝCH TELEVÍZÍÍ	26
4.4 POROVNANIE PRIAMEHO PRENOSU V PROFESIONÁLNYCH PODMIENKACH A V PODMIENKACH NA UNIVERZITE TOMÁŠA BATI V ZLÍNE.....	27
ZÁVER	28
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	29
ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK	30
ZOZNAM TABULIEK	31

ÚVOD

Chcem, aby bolo všetko hotové hneď. Jedine ak zaujmeš tento postoj, môžeš urobiť niečo veľké.

My Beautiful Laundrette

Hoci je doba počiatku filmu vzdialená asi 120 rokov, technológia v oblasti audiovizuálneho prenosu urazila za ten čas neuveriteľný kus cesty. Priame prenosi sú špecifickým audiovizuálnym sprostredkovaním informácií. Prebiehajú naživo a ľudia vďaka nim môžu sledovať konfrontáciu rôznych udalostí v tom istom čase, kdekoľvek na svete. Priame prenosi boli výsadou televízií, ale v dnešnej dobe je celkom bežné ich sledovanie na internete. Vďaka dostupnejšej technike a aj technológiám môže dnes obsah webu konzumovať a predovšetkým tvoriť takmer ktokoľvek. Vo svete sa rozvíjajú rôzne audiovizuálne médiá, ktoré k svojej práci používajú základnú techniku a voľne dostupné programy. Najčastejšie priame prenosi sú zo športových zápasov, olympijských hier, súťaží krásy, talentových šou a reality šou. Takisto každodenné vysielanie televíznych správ, rannej šou alebo telefonických šou.

V tejto práci som sa rozhodla zaoberať problematikou priameho prenosu. V teoretickej časti práce sa budem venovať rešerši produkčnej práce pri prenosoch, technickému zabezpečeniu a potrebnému štábu. V praktickej časti práce bude zrovnanie možností pre priame prenosi a porovnanie služieb.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 FUNKCIE VEREJNOPRÁVNEJ TELEVÍZIE

Verejnoprávna televízia slúži ako kronika národa. Vďaka nej vznikajú mnohé dokumenty a záznamy. Je relatívne od štátu a komerčných záujmov nezávislá inštitúcia, ktorá by mala byť financovaná prevažne z koncesionárskych poplatkov a len čiastočne z reklamných príjmov. V prípade potreby sa pripúšťa aj možnosť štátnych dotácií. Jej programová štruktúra je prerozdeľovaná na okná- ranné, reprízy, prenosy a ďalšie. Verejnoprávna televízia mapuje významné udalosti, z ktorých prináša priame prenosy. To sú napríklad omše, rôzne eventy, športové akcie. Na tieto kalendárne podujatia sa musia vyčleniť prostriedky.

Štruktúra verejnoprávnej televízie

Riaditeľ televízie stojí na profesnom vrchole a prijíma ďalších ľudí. Poverí dramaturga na daný program, ktorý si určí režiséra a produkčného výroby. Tí obsadia ďalšie zložky.

2 ZLOŽENIE ŠTÁBU A FUNKCIE PROFESIÍ V RÁMCI PRIAMEHO PRENOSU

Pracovníkov, ktorí sa podieľajú na realizácii priamych prenosov, môžeme podľa ich zamerania rozdeliť do skupín: technické profesie, tvorivé profesie, produkčné profesie a produkcia po priamom prenose, ktorá sa uplatňuje iba v prípade, že sa bude záznam poskytovať ďalšiemu publiku. Technické profesie vykonávajú ľudia, ktorí sa starajú o kameru, zvuk a svetlo. Taktiež sem zaradujeme vedúceho prenosového vozu, technikov a v neposlednom rade obrazového inžiniera. Zároveň je tiež potrebná u priamych prenosoch osoba, ktorá zaisťuje a kontroluje stream na serveru. Prenosové vozy tiež nazývame retranslačné a v nich sa nachádza celá ich osádka. Taktiež tu máme aj grafický voz, ktorý je potrebný pri väčších projektoch. A nesmieme zabudnúť na osvetľovačov. Tvorivé profesie sú tie, ktoré podpisujú autorské zmluvy, ostatné profesie sú výrobné zložky. K tvorivým profesiám patria režisér, jeho asistent, hlavný kameraman. Ďalší kameramani, majster zvuku, jeho asistenti a obrazový strihač patria k výrobným zložkám. Tiež sem zaradujeme stavbu, ktorá musí spolupracovať, tak ako s režisérom, tak s osvetľovačom. Medzi produkčné profesie patria: producent, vedúci výroby, jeho asistenti a runneri. K po prenosovým produkčným profesiám patria: strihač a asistent strihu.

„V dobre zorganizovanom produkčnom tíme sú jeho členovia neustále previazaní. Dobrý režisér umožní scénografovi riešiť praktické problémy, ktorým musí čeliť. Scénograf navrhne scénu tak, aby vyhovovala osvetľovačovi. Rovnako tak osvetľovač musí riešiť make-up s maskérom. Samozrejme sa vždy nájdu jedinci, ktorí sa sústredia na svoju prácu na úkor ostatných, ale keď človek pracuje v tíme, kde každý člen oceňuje a uznáva problémy a zámery ostatných, problémy sa minimalizujú.“ (Millerson, 2009, str.13)

2.1 Sekvenčná technológia

„Sekvenčná technológia spočíva v súčasnom využívaní viacerých televíznych kamier, ktoré sú zviazané do elektronického reťazca s výstupom do obrazovej réžie. Tam sa spracúvajú strihom a zaznamenávajú do dlhších častí, tzv. sekvencií na magnetický pás alebo iný elektronický nosič. Sekvenčná technológia sa pre svoje typicky špecifické televízne vlastnosti využíva v podstatnej miere a to najmä v televíznych štúdiách a pri prenosoch.“ (Svarinský)

2.1.1 Priamy prenos

Priamy prenos je typickým televíznym produktom. Prenosová technológia je využívaná najmä na sprostredkovanie aktuálneho diania, najčastejšie z prenosov športových podujatí, ale aj kultúrnych a zábavných relácií či politických udalostí. Spravodajské prenosové vozy nám sprostredkujú takmer všetko, čo sa deje okolo nás, a takisto aj na celom svete. A to všetko naživo, v tej samej konkrétnej chvíli, v ktorej sa daná udalosť odohráva. Televízny prenos je vykonávaný pomocou elektronických prenosových prostriedkov. Základným prvkom je samotný prenosový voz. Podľa Svarinského prenosové relácie môžeme rozdeliť z hľadiska realizácie na také, ktoré robíme viac-menej bez stavebno-dekoračných úprav a ktoré sprostredkujú spravidla okamžité dianie na mieste realizácie. Také sú napríklad prenosy zo športových súťaží, verejných koncertov, zasadaní parlamentov, divadelných a operných predstavení, významných návštev, a to bez ohľadu na to, či je to priame vysielanie alebo sa program iba zaznamenáva. A ďalšie sú inscenované prenosové programy, ktoré snímame v prenajatých priestoroch. Sú to najmä veľké zábavné programy, súťaže krásy, tanečné a spevácke súťaže, reality šou a rozličné iné programové typy, kde je okrem veľkej scény a množstva účinkujúcich prítomné početné publikum. Svarinský konštatuje, že pre produkciu je práca na prenosových reláciách podstatne náročnejšia ako v štúdiových podmienkach, pretože na miesto prenosu si musíme všetko štúdiové vybavenie doniesť: prenosovú a svetelnú techniku, efektové svetlá a všetky technické zariadenia, ako sú žeriavy, kamerové jazdy, dekorácie atď.

2.2 Proces výroby

2.2.1 Pred- výroba

Celý proces výroby akéhokoľvek audiovizuálneho diela môžeme rozdeliť na tri väčšie úseky, ktorými sú: príprava, realizácia a likvidácia.

Prvotne je dôležité si ustanoviť ciele a úlohy, čiže zostavenie rozpočtu a nastavenie limitov. V tejto fáze je potrebné vyčleniť čas na daný projekt, rovnako ako jeho finančné pokrytie. Je treba si zostaviť plán a harmonogram danej relácie, či eventu. Už v tejto ranej fáze sa stanovuje deň a hodina priebehu. Pri realizácií priameho prenosu je nevyhnutné stanoviť si všetky kroky dopredu a starostlivo ich usporiadať tak, aby pri samotnej akcii bolo možné sa už vyvarovať všetkým možným problémom, ktoré by mohli nastať. Samozrejme sa stáva, že pri priamom prenose sa udejú neplánované situácie, ktoré je potom

potrebné pohotovo riešiť. Podľa Millersona tu hrajú úlohu príležitosť, náhoda a intuícia. V záujme celého realizačného tímu je, aby k takým situáciám dochádzalo čo najmenej. Pri napríklad takom futbalovom zápase je samotná príprava taká ako u filmu. Je veľmi potrebné zabezpečiť všetky potrebné práva a to vysielacie a aj autorské.

2.2.2 Hlavné úlohy produkcie

Produkcia musí komunikovať s členmi štábu, poznať ich zámery a pritom strážiť náklady. Z tohto dôvodu sú veľmi potrebné realizačné porady s jednotlivými zložkami. Pri priamom prenose väčšinou vyberá a vybavuje lokácie strana, ktorá zaisťuje danú akciu. V období príprav je potrebná obhliadka týchto priestorov. Na obhliadky chodíva produkcia, šéf prenosového vozu, osvetľovač, dramaturg, režisér, hlavný kameraman, architekt a tiež správca priestorov alebo pódiová réžia. V tejto dobe sa zaistia vhodné postavenie kamier a umiestnenia strihovej a zvukovej réžie. Hľadá sa miesto pristavenia prenosového vozu, jeho káble sú asi 150 metrov dlhé. Aby všade dosiahli tieto káble, musí sa určiť čo najkratšia trasa. Ďalej je potrebné sa dohodnúť na určenie a zaistenie potrebnej techniky a premyslenie vhodnej inštalácie jej káblov, praktikáblov a bezpečnostného zábradlia. Určuje sa lokalita postavenia zvukového a osvetľovacieho pultu a osvetľovacích telies. Je potrebné nahlásiť včas polohu všetkej techniky, aby sa na toto miesto nepredávali lístky. Ďalšou úlohou produkcie danej akcie je výber a spísanie zmlúv s účinkujúcimi. Po dohode zvukárov samotnej akcie, ktorí sa starajú o dodávanie a kvalitu zvuku v daných priestoroch a zvukárov, ktorí zaisťujú kvalitný prenos auditívnej zložky pre samotný prenos, je dôležité právne ošetriť zvukovú stránku. Tiež sa musí vyriešiť grafika, čiže hlavne popisy, záverečné titulky, logá, jingle a podobne. Produkční musí odhadnúť odber energetickej energie a následne ju objednať v elektrárni. Keď sa daný program vysiela naživo, tak sa objednávajú nehlučné agregáty a určí sa, kde budú stáť. Skúšky idú zo siete a generálka z agregátu. Preto treba počítať v rozpočte aj s naftou do agregátu. Pri športových prenosoch sa zriaďujú komentátorské pracoviská, pričom je potrebné zabezpečiť slúchadlá, ruch-ové mikrofóny a tiež zvukovú samostatnú trasu. Nemenej dôležité je ošetrovanie celkovej logistiky akcie. Treba zaistiť bezpečný spôsob prepravy techniky a štábu, prístup príjazdových ciest a treba myslieť aj na prenos techniky nadmernej váhy či veľkosti. Aj preto je dôležité vypracovať plán pristavenia všetkých vozov, v ktorom je dané v akom poradí a čase prídu dané vozy. Produkcia zaisťuje pre členov štábu aj občerstvenie, prípadne i ubytovanie. Vždy je dobré zabezpečenie kontaktného listu so všetkými potrebnými číslami na členov štábu, prípadne iné dôležité osoby, ktorými môžu byť organizátori danej akcie, či správca budovy. So

správcom sa dohodne termín pristavenia a pripravenia priestorov. Veľmi dôležitou úlohou je zaistenie skúšky pred samotným prenosom. Je potrebné vyhradiť čas na samotnú skúšku ako aj na generálnu skúšku. Deň pred akciou sa inštaluje, na druhý deň sa skúša a večer je daná akcia- pokiaľ ide o večerný program, pričom sa dodržiava pracovná doba. Približne jednu hodinu pred daným prenosom sa objednáva satelitná trasa, cez ktorú sa bude vysielat' priamy prenos. Trasy, ktoré využívame sú naše ale aj medzinárodné. Platí sa od minúty a preto sa DSNG objednáva na čo najkratšiu potrebnú dobu. Práva na rôzne podujatia sú na burze a preto sa môžu komerčné televízie preplácať. Jedine verejnoprávna televízia ne-prepláca.

„Produkčný vždy kontroluje rozpočet a časový plán a zaisťuje to, že nakrúcanie sa riadi podľa pôvodne stanovených cieľov a zadania a mieri k ich naplneniu.“ (Millerson, 2009, str. 67)

2.2.3 Po prenosová produkcia

Po skončení priameho prenosu je hlavnou úlohou produkcie administratíva. Ide primárne o vyúčtovanie projektu a hlásenie OSA- Ochranný svaz autorský. V priebehu priameho prenosu je možné zaznamenávať zábery z jednotlivých kamier alebo priamo zostrihaný výstup, a tak mať všetok tento materiál po skončení prenosu k dispozícii. Prichádza tu do úvahy skopírovať záznam na DVD, prípadne prestrihanie záznamu z materiálu natočeného jednotlivými kamerami. V tomto prípade je úlohou produkcie dohliadnuť na predanie materiálu a zabezpečenie nahratia hotového diela napríklad na DVD alebo disk. V niektorých prípadoch je potrebná aj zvuková post produkcia, ako v prípade hudobného koncertu.

2.3 Televízna produkcia

Pán Svarinský povedal, že sadá hovoriť o produkcií ako o výrobe. Pokračuje označením televíznej praxe za skupinu pracovníkov zodpovedných za organizačné zabezpečenie realizácie televíznej relácie. Je to teda súhrn umelecko-tvorivých, realizačných, technických, prevádzkovo-výrobných, ekonomických, administratívnych, poprípade ďalších potrebných činností smerujúcich k úspešnej realizácii a vysielaniu televízneho programu. V televíznej produkcii vždy ide o dvojitú organizáciu, a to o vlastnú organizáciu výrobného procesu konkrétnej relácie a tiež o organizáciu celej televíznej programovej tvorby televízneho štúdia, kde tieto relácie vznikajú. Túto činnosť nazývame televízne producentstvo. Úspech v organizovaní zaručuje zvládnutie odboru, poznanie techniky, technológie a ekonomiky.

Bez pochopenia všeobecného zmyslu tejto činnosti nie je možné vykonávať zamestnanie ani v mimoprogramových útvaroch. Vzťahy medzi ľuďmi v štábe sú do istej miery ovplyvňované aj organizačným systémom. Čím zložitejšie je riadenie, tým viac je podstatná úloha organizácie. Dobrá organizácia zvyšuje autoritu vedúceho a zlepšuje pracovné výsledky. Dobré stanovené práva a povinnosti režiséra a vedúceho výrobného štábu sú základom pre celú prácu na výrobe televíznych relácií. V praxi to znamená dokonalé sklbenie ekonomických faktorov s realizačnými požiadavkami, ktoré obvykle bývajú vyššie ako reálne ekonomické možnosti. Preto je naozaj potrebné, aby vedúci výrobného štábu dokázal zjednotiť vyššie umelecké požiadavky s ekonomickými možnosťami, a to takým spôsobom, aby neutrpel umelecký výsledok. Kľúčovým faktorom je čas a jeho dodržanie. Najmä u športových prenosoch je podstatné plánovanie. Preto je potrebná komunikácia režiséra programu s denným režisérom, ktorý plánuje televízne vysielanie danej televízie na daný deň. Preto musia programy nadväzovať a takisto priamy prenos nesmie tento plán buďto skrátiť, či predĺžiť. Do tohto času sa započítavajú aj komerčné prestávky. Pokiaľ by sa menila dĺžka prenosu z akéhokoľvek dôvodu, je veľmi potrebné to dať čím skôr vedieť. V prípade skrátenia musia byť ľudia v štábe pripravení spustiť nejaké dokrútky, ako napríklad v prípade športových prenosov môžu byť rôzne analýzy. Pokiaľ hrozí predĺženie prenosu je potrebné popohnanie, skrátenie niektorých akcií a podobne. K takýmto problémom by avšak vzhľadom na precízne plánovanie nemalo dochádzať. Na pochopenie umeleckých cieľov potrebuje audiovizuálne znalosti z rôznych umeleckých profesií, aby tak mohol úspešne viesť nakrúcanie danej relácie. Samozrejme je tiež dôležité, aby aj ďalšie profesie rozumeli tým ostatným. Produkčný projekt musí pri samom začiatku realizácie vedieť predvídať všetky prekážky či problémy, ktoré môžu nastať pri samotnej výrobe, a tak vhodne a racionálne usmerňovať požiadavky. V tomto štádiu prípravy sa dajú takmer všetky zámery usmerniť tak, aby bol nakrútený čo najkvalitnejší produkt za čo najmenej peňazí. Dôležité je, aby vedúci produkcie bol oporou, zárukou kvality a mal dostatočne široký rozhľad vo svojej odbornosti. Vedúci produkcie musí mať vysokú autoritu pri rozhodovaní. Tú môže mať ten vedúci produkcie, ktorý je znalcom svojej profesie a ktorý má i výborný prehľad o práci svojich spolupracovníkov. Vedúci produkcie musí uvažovať logicky, vedieť nielen plánovať, ale aj predvídať. Aby mohol toto všetko zvládnuť, musí byť informovaný, iniciatívny a veľmi zodpovedný. Musí byť pripravený riešiť problémy, navrhovať rôzne riešenia a alternatívy. V tak zložitej práci, akou výroba televízneho programu je, má každý problém vždy viacero riešení. Keďže vedúci produkcie nevystupuje iba

sám za seba, ale za celý výrobný štáb, musí konať zodpovedne a seriózne. Svojou činnosťou prezentuje aj samotnú prácu celého štábu pre danú reláciu. Musí vedieť, ako komunikovať s ľuďmi odlišných povahových vlastností a mať na zreteli ich záujmy tak, aby to bolo vidieť vo výsledku dobrej odvedenej práce na relácii. Na to potrebuje predovšetkým takt a mnoho medziľudských skúseností. Charakteristickým znakom vedúceho je, že zodpovedá nielen za svoju prácu, ale aj za prácu druhých. Tým je myslené za činnosti, ktoré on sám nevykonáva- musí byť teda informovaný o tom, ako sa jeho príkazy plnia.

3 TECHNICKÉ ZABEZPEČENIE

3.1 Režimy streamovania

K dispozícií sú nasledujúce režimy ukladania a práce so streamovacím serverom:

Priamy prenos bez on-line archivácie na serveri- tento režim je bežný pre priame prenosi, z ktorých nepotrebujeme mať dostupné archívy.

Priamy prenos s on-line archiváciou na serveri- tento režim je možné použiť v prípade, že z prenosu potrebujeme mať zachovaný archív. Hrozí tu ale nebezpečie straty dát v prípade, že dôjde k výpadku kódujúceho stroja. V takom prípade je dobré sa poistiť záznamom na disky, prípadne iný vhodný nosič.

Priamy prenos s lokálnou archiváciou u klienta- tento režim je obdobný s vyššie spomínaným s tým, že archivácia prebieha na strane klienta. Tu v prípade výpadku nie je problém so stratou dát, ale je potrebné mať obvykle nezanedbateľné miesto na pevnom disku klienta. Je treba počítať najmenej s 1 GB na hodinu záznamu pri použití kompresie pre dátové toky 350 kbps a 450 kbps, ale pri použití viac rýchlosti dátových tokov táto hodnota môže významne vzrásť.

Lokálna archivácia u klienta- tento režim je vhodný pre prepis z videozáznamu, napríklad pre vypálenie na DVD alebo pre použitie pre nasledujúci bod.

Dodatočný upload na server- video je možné tiež dodatočne nahrať na server, pokiaľ existuje lokálny záznam u klienta.

Pri zázname sa dá využiť priame ukladanie na streamovací server, ako aj ukladanie na lokálny disk. Tieto možnosti ide mať zapnuté obe súčasne, alebo aj každú zvlášť.

V prípade priameho prenosu pri ktorom vyžadujeme zároveň tiež archiváciu prenášaného materiálu, je žiadosť na stabilitu počítača celkom kľúčová. Tu v prípade čo len jediného výpadku počítača behom archivácie stratíme možnosť archivácie celého prenosu a prideme aj o už "zaarchivovanú" časť pred výpadkom. Pokiaľ máme podozrenie na "padavé" správanie sa počítača, je vhodné vytvárať na kamere súčasne tiež záznam na pásku, z ktorej je možné materiál v prípade havárie zrekonštruovať.

Kvôli rôznym narážkam, alebo iným chybám sa točí a vysiela s časovým posunom 3-10 minút. Tak sa dá včas vystrihnúť niečo nevhodné. Inak môže byť také vysielanie za nevhodné narážky pokutované.

3.2 Kódovanie

Pokiaľ máme video už zaznamenané v počítači, môžeme ho využiť ako zdroj pre encoder v prípade, že kódovací program vie pracovať so súbormi daného formátu. V opačnom prípade je treba video prekódovať do vhodného formátu, a to napríklad pomocou programu VirtualDub.

Tu je zoznam použiteľných vstupných formátov pre encodery:

	video	audio
MS Media Enc.	AVI	WAV, MP3
RealProducer	MPEG, AVI, QT, MOV	WAV, AU

Tabuľka 1: Kódovanie (zdroj: <http://webserver.ics.muni.cz/zpravodaj/>)

Pokiaľ chceme dosiahnuť maximálnu kvalitu videa, je najlepšie mať video uložené vo formáte nekomprimovaného AVI, pretože komprimovaním obvykle strácame kvalitu pôvodného videa a máme tak horší vstupný materiál pre kódovanie do požadovaného streamovacieho formátu. Na druhú stranu práca s nekomprimovaným AVI kladie vysoké nároky na použitý počítač, pretože hodina videa zaberá 40-60 GB a pre prácu v reálnom čase musí byť zariadenie, na ktorom sú dáta uložené, schopné pracovať s trvalým dátovým tokom 27MB/s.

V prípade, že pracujeme so signálom z kamery formátu DV, je najvýhodnejšie video uschovať cez rozhranie IEEE 1394 (FireWire) v DV formáte, pretože aj keď ide o formát komprimovaný, nedochádza pri zázname dát z kamery k opakovanej kompresii a video je tak v maximálnej kvalite, ktorú kamera poskytuje. Video skomprimované kompresiou DV je totiž natoľko kvalitné, že jeho plné využitie je podmienené použitím veľmi drahých profesionálnych kamier. Bežné kamery produkujú samé o sebe obraz výrazne nižšej kvality, než je limit DV kompresie. Výhodou tejto kompresie je, že nevyžaduje tak vysoký dátový tok ako video nekomprimované a je s ním možné pracovať napríklad aj na súčasných výkonných notebookoch.

3.3 Cesta k záznamu

V prípade priamych prenosov, ktoré sú otvorené k sledovaniu na internete je najbežnejší spôsob ten, že na stránkach danej akcie je vystavená URL adresa, na ktorej je možné priamy prenos sledovať. Pri niektorých akciách je táto URL adresa tiež avizovaná na stránkach združenia CESNET.

3.4 Prenosový voz

Pre každú televíziu je prednostne potrebný prenosový voz. Je to vlastne plno vybavené štúdio umiestnené vo voze. Je mobilné a technologicky zariadené, schopné zabezpečiť nasnímanie televízneho programu mimo televízneho štúdia a sprostredkovať dodanie televízneho signálu do televízneho centra a odtiaľ na obrazovky televíznych divákov. Z tohto zariadenia je možné aj zostrihávať záznam koncertov, divadelných vystúpení, módnych prehliadok alebo športových prenosov v reálnom čase. Prenosový voz je vybavený TV strižňou na spracovanie záznamu. Je tam umiestnená réžia pre ON-LINE strih, SDI-SD alebo HD. Voz je možné prepojiť s bezdrôtovým prenosom. Osádku vozu tvorí vedúci prenosového vozu a technici, obrazový strihač, režisér a kameraman. Celé zariadenie môže byť demontovateľné a v tom prípade jeho finálna inštalácia do vozu sa prispôbuje individuálne podľa potrieb zákazníka. Svarinský vysvetľuje, že podľa toho, ako je technologicky zostavený, rozlišujeme prenosové vozy na spravodajské účely, na menšie a väčšie reportáže, ako aj veľké prenosové vozy. Malé prenosové vozy slúžia na nakrúcanie spravodajských reportáží, ale aj na dokrútky k umeleckým, zábavným a iným programom. Typickým spravodajským jednokamerovým vozom je jednotka DSNG. Je schopný sa napojiť z akéhokoľvek miesta na satelit a z neho potom do televízneho centra poslať signál, ktorý ho transportuje k televíznym divákom. Televízie takto môžu monitorovať dianie kdekoľvek a v akejkol'vek chvíli, a tak informovať verejnosť prostredníctvom televíznych prijímačov. Svarinský ďalej vysvetľuje, že dvoj- a trojkamerové reportážne vozy s ľahkou kamerovou technikou sa zvyčajne používajú na zabezpečenie spravodajských rýchlych prenosov a ich použitie je vhodné aj na doplnenie veľkého kamerového vozu. Veľké prenosové vozy bývajú osadené šiestimi i viacerými kamerami. Niektoré majú k dispozícii aj dvadsať a viac kamier. Veľký prenosový voz je rozdelený na niekoľko pracovísk. Obrazová réžia je miesto, kde sa spracúvajú obrazové signály všetkých zapojených kamier. Sedí v nej režisér, obrazový strihač, technickí strihači pracujúci na spomaľovacích zariadeniach, obrazový inžinier, hlavný kameraman a asistent réžie. Pracovisko zvukovej réžie prijíma

signál zvukových snímacích zariadení, riadi chod reproduktorov, zaoberá sa zvukovými efektmi, púšťá plejbecky a podobne. Pracovisko záznamovej techniky obsluhuje všetky záznamové zariadenia a kontroluje aj nahrávanie výstupného signálu. Na pracovisku titulovania a grafiky sa vytvárajú potrebné označenia a titulky. Na pracovisku technickej kontroly sa vykonáva kontrola technických parametrov signálu a zabezpečuje sa transport do TV centra. Technik najskôr posielá dáta do retranslačného vozu a odtiaľ pokračujú ďalej. Na tomto pracovisku sa samozrejme aj dá kontrolovať aj nahrávanie výstupného signálu. Prenosové vozy bývajú osadené klasickými kamerami, vlastným technickým vybavením, v podstate zhodným so štúdióвыми kamerami. Odlišnosti vyplývajú z podmienok, v ktorých sú využívané. Prenosové kamery, na rozdiel od štúdiových, zvyčajne používajú optiky s veľkou ohniskovou vzdialenosťou na snímanie vzdialených scén. Konštrukcia niektorých kamier je prispôsobená väčším otrasom pri častých presunoch a pri práci v extrémnych podmienkach. Kamery môžu byť pripojené k vozu káblami, ktorých dĺžka môže dosahovať až 1 200 metrov, alebo sú pripojené celkom bezdrôtovo. Vo výbave môžu byť statívové aj ručné kamery. Statívy sú jednoduchšej a mobilnejšej konštrukcie než statívy používané v štúdiu, ale vo všeobecnosti sa dá povedať, že sú rôzne. Pri väčších podujatiach akými sú napríklad Olympijské hry sa používa okrem prenosového vozu aj pomocný voz, aby sa dal streamovať záznam z rozličného miesta v rovnakom čase.

3.5 Zvukový voz

„Ak ide o zvukovo náročnejší projekt, tak sa pripojuje k prenosovému vozu aj zvláštny zvukový voz, v ktorom bývajú aj zariadenia na zaznamenávanie viackanálového zvuku a takisto zariadenia na prispievanie podkresľovacími hudbami, zvukovými predelmi a pod. Niekedy býva aj súčasťou zvukového voza ozvučovací technika, ktorá slúži na ozvučenie priestoru, z ktorého sa prenos robí.“ (Svarinský)

3.6 Grafický voz

Pri niektorých väčších projektoch je využívaný aj grafický voz. Ten je prepojený s réžiou cez intercom. V tomto voze sa tvoria napríklad aj nakľúčované reklamy. Podľa technických podmienok ktoré sú voľne k vzhliadnutiu na stránkach RTVS softvérové vybavenie musí byť licencované hardvérovým kľúčom dongle tak, aby bola licencia podľa potreby kedykoľvek premiestniteľná na inú pracovnú stanicu. Základnou požiadavkou pre render v takomto voze je aby ponúkaný grafický systém obsahoval 1 renderer pre potreby exter-

ných výrob v prenosovom voze, ktorý bude spĺňať všetky parametre požadované od štúdiového rendereru. Pokiaľ však pri menších projektoch nie je požiadavka na samostatný grafický voz, technika stojí v obrazovej réžii.

3.7 Doplnky

V prípade nedostatku elektrickej energie z verejnej siete sú súčasťou prenosovej techniky aj agregáty, ktoré zabezpečujú jej príkon. Výkony agregátov sú rôzne. Na veľké prenosy sú potrebné agregáty, ktoré majú viac ako 100 kW. V súčasnosti sa používajú len nehlučné agregáty. Osvetľovacie vozy sú bežnou súčasťou prenosovej techniky. Špecializované mobilné svetelné vozy sú vybavené svetelnou réžiou, odkiaľ sa potom riadi celková práca so svetlami. Na agregát sa zapája aj efektová svetelná technika, ktorá tvorí najmä vo veľkých zábavných programoch vyrábaných vo veľkých sálach podstatnú časť vizuálnej stránky relácie. Ďalej sú súčasťou prenosov kamerové žeriavy, lanovky, praktikáblové veže, zdvíhacie plošiny a podobne. Ďalšou možnosťou je objednanie služieb firmy, ktorá sa špecializuje na osvetľovaciu techniku, ktorá už disponuje bohatou ponukou svetelnej a efektovej techniky.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

4 ZROVNANIE MOŽNOSTÍ PRE PRIAME PRENOSY V TELEVÍZIÁCH NA ČESKEJ A SLOVENSKEJ SCÉNE

4.1 Verejnoprávne televízie

4.1.1 Česká televize

Danuše Břeská hovorí všeobecne o práci vedúcej produkcie na výrobe televíznych relácií. Zložka produkcie je tá, ktorá zaisťuje výrobu. Od vytvorenia finančného rozpočtu, cez zaistenie všetkého, čo s natáčaním súvisí, až po následné vyúčtovanie. Záleží na druhu relácie, ale obecné sa dá povedať, že vedúci produkcie v momente, kedy dostane pridelenú výrobnú úlohu, musí zaistiť natáčací štáb, kamery, dopravu, dohovoriť sa s účinkujúcimi. Po dohode s dramaturgom, režisérom a hlavným kameramanom, zaistí miesta natáčania, dohodne honoráre, prichystá zmluvy. Tým to ale nekončí, naopak začína ďalšia fáza kancelárskej práce s ukončením relácie. Vedúci produkcie spolupracuje pri príprave natáčania relácie s dramaturgom, režisérom a hlavným kameramanom. Vedúci produkcie potom spraví reláciu „servis“. V prípade veľkej relácie alebo úplne novej sa robí aj takzvaná explikácia. Základný štáb rozšírený o rekvizitárov, asistenta réžie, prípadne aj o hlavného osvetľovača, a preberie sa celý scenár a celkový postup, ako sa bude pracovať.

4.1.2 RTVS

Peter Svarinský hovorí o priestoroch RTVS takto:

Slovenská televízia disponuje tromi väčšími štúdiami a spravodajským štúdiom. Sú to štúdio II s plochou 200 m², štúdio III s plochou 600 m² a štúdio IV s plochou 1 000 m², všetky štúdiá majú výšku 13 metrov, po svetelný rošt 9 metrov. Najčastejšie sú vo veľkých štúdiách postavené viaceré dekorácie cyklických relácií, ktoré sa nakrúcajú dlhodobo. Štúdio II bolo pôvodne koncipované na výrobu hudobných a menších zábavných programov a tomuto sa prispôsobila aj osvetľovacia technika a spracovateľská réžia, kde bol umiestnený režijný a strihací stôl s dispozíciami na výrobu týchto programov. Takisto zvuková réžia bola prispôsobená na tieto programy. Či to už bola dokonalá zvuková snímacia pripravenosť hudby a spevu alebo jeho dokonalá a variabilná reprodukčná schopnosť v tom najširšom spektre. Štúdiá III a IV sú koncipované na výrobu náročných dramatických, hudobno-dramatických a zábavných programov. Tieto štúdiá postavené v sedemdesiatych rokoch boli stavebne veľmi veľkoryso a nákladne koncipované. Sú to vlastne dvojplášťové stavby domu v dome disponujúce dokonalou akustikou.

4.2 Vybavenie televízneho štúdia

Svarinský pokračuje vo vysvetľovaní, že televízne štúdio je vybavené kamerovou technikou podľa svojej koncepcie, zvyčajne od štyroch do ôsmich kamier. Štúdiové kamery sú na veľkých statívoch, ktoré tvoria dobrú stabilitu. Kamery vzhľadom na rozmery štúdia používajú veľké optiky s menšou ohniskovou vzdialenosťou. Kameramani majú možnosť dorozumievať sa s réžiou, ale aj navzájom medzi sebou. Štúdiové kamery používajú väčšie hľadáčky, čím sa dá dosiahnuť lepšie zaostrenie snímaného obrazu. V štúdiách sa používajú aj ručné kamery na snímanie špeciálnych záberov. Snímanie zvuku zabezpečujú káblové a aj bezkáblové mikroporty. Štúdiá sú vybavené svetelnými roštmi, na ktorých sú zavesené svietidlá rozličnej svetelnej kapacity a rozličného využitia. V niektorých prípadoch sa dajú použiť aj efektové svetlá a svetelné efekty. Svietidlá a lampy sú pohyblivé vďaka koľajniciam, v ktorých sú zavesené, takže sú variabilné. Svetlá sa riadia zo svetelnej réžie. Obrazový signál z kamier je vedený káblovým rozvodom do obrazovej réžie. V obrazovej réžii sú umiestnené monitory, ktoré zobrazujú výstupy z jednotlivých kamier, taktiež monitory z príspevkových záznamových zariadení, ako aj monitory zobrazujúce výstup signálu po kamerovom strihu, a aj výstup zo záznamového média. Ďalej je v réžii umiestnený strihací pult, ktorý obsluhuje obrazový strihač. Za strihacím pultom teda sedí obrazový strihač, režisér a hlavný kameraman. Hlavný kameraman využíva ovládanie ku kamerovým jednotkám a komunikuje s obrazovým strihačom a ten ďalej s jednotlivými kameramanmi. Keďže sú naše oči nedokonalé a veľa vecí si prispôsobujú, je potrebné mať v réžii taktiež prístroje, ktoré nám presným meraním ukážu hodnoty farieb a jasov. Medzi tieto nástroje patrí osciloskop a vektoroskop a obsluhuje ich obrazový inžinier. Ten sleduje obrazový výstup zo všetkých kamier z prístupových záznamových zariadení. Zvukový majster so svojím asistentom sedia v zvukovej réžii, kde majú k dispozícii mixážny pult, z ktorého riadia snímanie všetkých mikrofónov. Odtiaľ riadi rozličné zvukové efekty, hudbu alebo aj plejbeky. Zvukový majster má k dispozícii kvalitné odpočúvacie a reprodukčné zariadenia, ko aj obrazové kontrolné monitory. Štúdio disponuje svojím záznamovým pracoviskom, ktoré zabezpečuje zaznamenávanie výstupného signálu. Súčasťou réžie je aj technická kontrola, kde merací technik kontroluje kvalitu výstupného signálu. Televízne štúdio umožňuje stavbu dekorácie. Podľa Svarinského dobré štúdio umožňuje stavať aj pod úroveň podlahy štúdia. Má to výhodu v tom, že sa nemusí dekorácia zbytočne dvíhať, ak je potrebné snímať podpodlažný priestor. Televízne štúdio má obvykle k dispozícii stavebno-dekoračné dielne. V stavebno-dekoračných dielnach sú pracoviská všetkých možných

profesií, ktoré sú potrebné na zhotovenie dekorácie. Sú tam stolárske, zámočnícke, štukárske, plastikárske, čalúnnické, maliarske a iné pracoviská, podľa potreby. Dielne disponujú skladmi, ktoré nazývame fundusy. Súčasťou televízneho štúdia bývajú aj sklady kostýmov a ich doplnkov, nábytku a rekvizít a aj vlásenkárske sklady. Ich využitie je aj komerčne zaujímavé. Vychýrené sú barrandovské sklady, ktoré požičovaním kostýmov a rekvizít do celého sveta významne zvyšujú svoj kapitál.

4.2.1 Porovnanie procesu výroby v televíznom štúdiu sekvenčnou technológiou mimo priame prenosy

„V televíznom štúdiu sa nakrúca sekvenčnou technológiou a tejto skutočnosti je prispôbené všetko. V stavebno-dekoračných dielňach sa pripravuje stavba dekorácie, ktorá sa niekoľko dní pred nakrúcaním prevezie do štúdia, kde sa kompletizuje až do odovzdania. Potom sa dekorácia zariaďuje nábytkom a rekvizitami. Nasleduje zasvecovanie priestoru osvetľovačmi a hlavným kameramanom. Medzitým prebieha kostýmovanie a maskovanie účinkujúcich. Po odovzdaní zariadenej a zasvietenej dekorácie začínajú kamerové skúšky, kde sa aranžujú jednotlivé obrazy scenára. V tejto fáze si osvojujú kameramani kompozíciu a veľkosti jednotlivých záberov, mikrofónisti spôsob ich snímania a účinkujúci pohyb v priestore pred kamerou. Po kamerovej skúške sa uskutoční celková skúška a potom sa sekvencia zaznamenáva. Každá klapka sa zaznamenáva niekoľkokrát a, samozrejme, kontroluje po stránke umeleckej, ale aj technickej. Zaznamenané sekvencie sa kompletizujú v nelineárnej strižni.“ (Svarinský)

4.3 Porovnanie programového vysielania verejnoprávnych a súkromných televízií

V štátnej, respektíve verejnoprávnej televízii, kde sú finančné prostriedky zo zdrojov televíznych koncesionárov a čiastočne z príjmov za inzerciu, je producentom v širšom slova zmysle štát, na rozdiel od komerčnej televízie, kde je producentom majiteľ. V užšom zmysle slova je producentom v televízii základný programovo tvorivý a výrobný útvar s delegovanými právomocami a zodpovednosťou. Ten v rámci danej programovej koncepcie pripravuje, realizuje, vytvára a vyrába televízne relácie, alebo ich hotové nakupuje od iných výrobcov, prípadne s nimi koprodukuje, pričom hospodári s pridelenými či vlastnými kapacitami a prostriedkami. Programová schéma verejnoprávnej televízie sa teda má riadiť obecným záujmom. Na druhej strane sa v súkromných televíziách riadi predovšet-

kým komerčným potenciálom. Verejnoprávne televízie vysielajú minoritné športové prenosy, koncerty vážnej hudby a podobne. Sú to typy programov, ktoré by súkromné televízie asi nikdy neodvysielali.

Na Slovensku sú televízne štúdiá postavené vo všetkých televíziách, ale len Slovenská televízia RTVS disponuje väčšími klasickými štúdiovými priestormi. Televízia JOJ využíva filmové ateliéry bývalého Slovenského filmu na Kolibe a Markíza má vo svojom areáli v Záhorskej Bystrici spravodajské a jedno malé štúdio. Pre potreby nakrúcania programov si potom prenajíma rozličné priestory, ktoré sa provizórne usposobujú na realizáciu.

4.4 Porovnanie priameho prenosu v profesionálnych podmienkach a v podmienkach na univerzite Tomáša Bati v Zlíne

Profesionálne priame prenosy sú vysielané v televízii, čo im zaisťuje vysokú sledovanosť a prestíž, ale zároveň to tiež znamená vyšší tlak na produkciu a celý štáb prenosu. Pre realizáciu televízneho prenosu musí byť všetko precízne naplánované a nesmú sa vyskytovať chyby alebo poruchy, pretože by mohli byť pokutovaní. Ak predsa len k nejakej kolízii dôjde, hlavné je, aby divák pri televíznej obrazovke nič nepoznal. Študentské a amatérske prenosy sa vysielajú cez internetové rozhranie. Počet ľudí v štábe závisí na charaktere organizovanej akcie. Na Univerzite Tomáša Bati v Zlíne sú prenosy organizované študentmi predmetu televízne štúdio a prenosy sú vysielané na internetové stránky Neon TV, alebo v nedávnej dobe bola nadviazaná spolupráca s idnes.cz, ktorý si v závislosti od atraktivity projektu vyberajú predpokladane divácky úspešné vysielanie. Na tomto portále je očakávaná vyššia sledovanosť vzhľadom na popularitu webového portálu, avšak technickú a tvorivú produkciu zabezpečujú študenti univerzity. Najväčšie rozdiely medzi profesionálnym a amatérskym priamym prenosom sú predovšetkým v štábe. Na profesionálnych prenosoch sa podieľajú desiatky ľudí, ktorí majú adekvátne vzdelanie a skúsenosti. Rozdiel je tiež v tom, že u profesionálnych realizátorov priamych prenosov je nutné dodržiavať pravidlá dané Zákonníkom práce, čo sa u študentov tak striktné dodržiavať nemusí. Problémom na univerzitnej pôde je avšak to, že študenti sa rok od roka menia a pri prenosoch sa každým rokom učia novým zdatnostiam, čo inými slovami znamená, že sa učia na vlastných chybách. Samozrejme však platí pre oba prípady dodržanie autorského práva a snahy dosiahnutia najlepšieho výsledku.

ZÁVER

Televízia je významným šíriteľom správ, názorov a zábavy. Televízne vysielanie môže napomáhať k zvyšovaniu kultúrnej úrovne človeka. Televízia plní informatívno-poznávaciú, výchovno-vzdelávaciu, rekreačno-oddychovú funkciu. Televízia sa stala všednosťou. V dnešnej dobe už nikomu nepripadá zvláštne, že sledujeme priamy prenos zápasov futbalu, hokeja či iných športových činností naživo v reálnom čase. Televízia je sledovaným masovým médiom. Napriek internetu sledovanosť televízie nie je ohrozená, aj keď ju nepochybne ovplyvnil. Vďaka vyvinutej technológii je možné organizovať priame prenosi a tak umožniť divákovi, ktorí sa nemôžu osobne zúčastniť programu, vidieť danú akciu v pohodlí u seba doma na obrazovke televízie alebo na počítačových monitoroch. Priame prenosi sú totiž televízne, ako aj internetové.

„Kvalita produkcie je v priamej úmere s kvalitou a objemom práce pri príprave. Každý jednotlivý element zvuku i obrazu musí byť kontrolovaný, pretože každý jednotlivý element ovplyvní reakciu publika“ (Millerson, 2009, str.52)

Pri produkcii priamych televíznych prenosov je nesmierne dôležité nepodceniť prípravu a samotný tréning na akciu. Každá chyba je zaznamenaná a rovno pustená divákovi. Podľa môjho názoru ide o jeden z najpríjemnejších pracovných adrenalínov, kedy po nacvičovaní a množstve skúšok musí produkcia dôverovať svojmu štábu a veriť v spoločný dobrý výsledok. Ide o náročný typ programu, ktorý v závislosti od typu projektu môže byť veľmi finančne nákladný. Zloženie štábu je rozličné, tak ako aj požiadavky na rôznych typoch priamych prenosov.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] HOLUB, Petr. Jak na streamované video [online]. ÚVT MU, 2002, 14. 04. 2009 [cit. 2013-2-21]. Dostupný z: <http://www.ics.muni.cz/zpravodaj/articles/238.html>
- [2] MILLERSON, Gerald a Jim OWENS. Television production: the path to digital media production. 14th ed. Boston: Focal Press/Elsevier, c2009, xxii, 399 p. ISBN 978-0-240-52078-0.
- [3] ORLEBAR, Jeremy. Kniha o televizi. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2012, 213 s. ISBN 978-807-3312-466.
- [4] Přenosový vůz. FILMpro [online]. 2009 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.filmpro.cz/filmpro/fr.asp?tab=filmpro&id=34&burl=&pt=TC>
- [5] REKOVÁ, Taťána. Hodina pravdy s vedoucí produkce stejnojmenného pořadu. Česká televize [online]. 2012 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-ostrava/novinky-ze-studia/195649-hodina-pravdy-s-vedouci-produkce-stejnojmenného-poradu/>
- [6] RTVS. [online]. 9.5.2015 [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.rtv.org/media/a542/file/item/sk/0000/priloha-c.-1-technicka-specifikacia-graficky-system-pre-studia-prenosy-a-vysielanie-oktober-2013.7212.pdf>
- [7] SVARINSKÝ, Peter. Televízna produkcia I. – IV.: Učebné texty pre poslucháčov Katedry produkcie FTF VŠMU. Centrum umenia a vedy, Ventúrska 3, 813 01 Bratislava: Vysoká škola múzických umení v Bratislave, 1990. ISBN 978-80-89439-27-0. Dostupné z: http://vsmu.sk/resources/svarinsky_televizna_produkcia.pdf
- [8] VRABEC, Jan. Základy tvorby a výroby televizních pořadů. 4. vyd. SPN Praha, 1990.

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

atd' a tak ďalej

DSNG digital satelit news gathering

TV televízia

RTVS Rozhlas a televízia Slovenska

ZOZNAM TABULIEK

Str. 20 Tabuľka 1 Kódovanie

(zdroj: <http://webservice.ics.muni.cz/zpravodaj/>)